T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

COP31 TÜRKİYE ANTALYA

Sayı :30824082-610/ 17085405
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

21 Ekim 2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

Mustafa Kemal Mahallesi Eskişehir Devlet Yolu (Dumlupınar Bulvarı) 9. km. No: 278 Çankaya / Ankara
İrtibat: Şube Müdürü-Haydar DEMİRER Tel: 410 14 57
Faks:418 74 63 e-posta: haydar.demirer@csb.gov.tr elektronik ağ: www.csb.gov.tr

MERSİN MİLLETVEKİLİ
SAYIN MEHMET EMİN EKMEN'İN
TBMM 7/42711 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI

7/42711
GK 138

SORULAR

1) Batman Çevre Platformu'nun 22 Mart 2026 tarihli bildirisinde "devasa bir atık çukuru" olarak nitelendirilen Ilısu Veysel Eroğlu Barajı'na deşarj edilen evsel atık suların, "İleri Biyolojik Arıtma" tesislerinden geçirilmesi noktasında Batman ve Diyarbakır belediyelerine sağlanan teknik ve mali desteklerin dökümü nedir?
2) Arıtılmadan baraja bırakılan suların su kalitesini düşürmesi ve halk sağlığını tehdit etmesi nedeniyle ilgili yerel yönetimlere son iki yılda uygulanan çevresel ceza miktarı ne kadardır?
3) Diyarbakır'a içme suyu sağlayacak olan Dibni Barajı ile Batman'a su verecek olan Silvan Barajı havzalarında faaliyet gösteren maden işletmelerine verilen Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) raporları, DSİ 10. Bölge Müdürlüğü'nün "kimyasal kirlilik riski" uyarıları ışığında yeniden revize edilecek midir?
4) Bu havzalarda kullanılan siyanür ve ortaya çıkan ağır metallerin yer altı sularına sızmasını engelleyecek "Sızdırmazlık Denetimleri" Bakanlığınız müfettişlerince en son ne zaman yapılmıştır?
5) Batman'daki petrol üretim sahaları ve organize sanayi bölgelerinden kaynaklanan endüstriyel atıkların Dicle Havzası'na sızmasını önlemek amacıyla kurulu olan "arıtma ve bertaraf' sistemlerinin yeterliliği 2026 yılı mart ayı itibarıyla denetlenmiş midir?
6) Şehir merkezindeki oto yıkama ve bakım tesislerinin, atık yağ ve kimyasalları doğrudan kanalizasyona deşarj etmesini önleyecek "Yağ Tutucu" zorunluluğu noktasında Batman'da kaç işletmeye idari yaptırım uygulanmıştır?
7) Türkiye'nin yıllık 1.300 m3 olan kişi başı su miktarının iklim krizi nedeniyle azalması karşısında, Batman'daki plansız kentleşmenin su havzaları üzerindeki baskısını azaltacak "Kentsel Ekolojik Planlama" stratejiniz mevcut mudur?
8) Yer altı sularının aşırı çekilmesi sonucu oluşan obruk riskleri veya toprak yapısındaki bozulmalar Bakanlığınızın "İklim Değişikliği Uyum Planı" kapsamında Batman özelinde nasıl değerlendirilmektedir?
9) Dicle Nehri ve bağlı baraj göllerinden alınan numunelerde, AB Su Çerçeve Direktifi standartlarına göre "Kötü" (Kategori IV) seviyesinde çıkan parametreler (Arsenik, Kurşun, Kadmiyum vb.) kamuoyuyla şeffaf bir şekilde paylaşılacak mıdır?
10) Bölgedeki çevre derneklerinin ve bilim insanlarının su numunesi alma ve izleme süreçlerine dahil edilmesi için bir "Katılımcı Denetim Mekanizması" kurulması gündeminizde midir?

CEVAPLAR

1) Batman Çayı, İlimiz şehir merkezinin güneyinde Dicle Nehri ile birleşerek Ilısu Veysel Eroğlu Barajı'na ulaşmaktadır. Batman Çayı yakınında Batman Belediye Başkanlığına ait Batman Atıksu Arıtma Tesisi faaliyet göstermektedir. Söz konusu arıtma tesisi ile ilgili "Kanalizasyon ve Yağmur Suyu Sistemi'nin Geliştirilmesi ve İleri Biyolojik Arıtma Tesisi Yapımı Projesi" kapsamında ÇED Olumlu Kararı alınmış olup Batman Belediye Başkanlığından edinilen bilgiye göre mevcut arıtma tesisine ilave olarak ileri biyolojik arıtma tesisi yapımı ile ilgili çalışmalar devam etmektedir.

2) Çevre kirliliğinin önlenmesi ve çevre kalitesinin korunması amacıyla ülke çapında 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu kanuna istinaden çıkarılan mevzuat kapsamında Bakanlığımız merkez teşkilatı ve İl Müdürlüklerimizde görevli denetim personeli tarafından ani, birleşik ve şikâyet üzerine denetimler yapılmaktadır. Çevre Kanunu'na aykırı faaliyet gösteren ve çevre kirliliğe sebebiyet verenlere 2872 sayılı Çevre Kanunu ilgili maddelerince idari yaptırım uygulanmakta ayrıca çevre kirliliğine sebebiyet verenler hakkında Cumhuriyet Savcılıklarına suç duyurusunda bulunulmaktadır.

3) Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından hazırlanarak 28.10.2017 tarihli ve 30224 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan İçme- Kullanma Suyu Havzalarının Korunmasına Dair Yönetmeliğin 6. maddesi gereği DİSKİ Genel Müdürlüğü tarafından Dicle Baraj Gölü Havza Koruma Plan Hükümleri hazırlanarak Tarım ve Orman Bakanlığı onayına sunulmuştur. Dicle Baraj Gölü Havza Koruma Plan Hükümleri 14 Ağustos 2024 tarihinde Tarım ve Orman Bakanlığınca onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

Dicle Baraj Gölü Havza Koruma Plan Hükümlerinin 33. maddesinde; "*Havza genelinde yeni maden sahalarının açılmasına izin verilmez. Gerekli izinler alınarak faaliyet gösteren mevcut maden sahalarının; patlatma, cevher hazırlama, kimyasal ve metalürjik zenginleştirme işlemleri yapmaması, madenlerin mevcut su miktar ve kalitesini bozmayacak ve alıcı ortama atıksu deşarjı oluşturmayacak şekilde çıkartılması, faaliyet sonunda arazinin doğaya geri kazandırılarak terk edileceği hususunda faaliyet sahiplerince noter tasdikli, yazılı taahhütte bulunulması ve Madencilik faaliyeti sonucu ortaya çıkan dekapajların neden olacağı siltasyonu önleyici tedbirlerin alınması koşuluyla ruhsat süreleri bitimine kadar çalışmalarına devam etmelerine, mevcut ruhsatlarının uzatılmaması koşuluyla izin verilebilir. Mevcut maden sahalarının yukarıda belirtilen hususları yerine getirmediği tespiti durumunda ruhsat süreleri bitimi beklenmeksizin ruhsat koşulsuz iptal edilir.*" hükmü yer almaktadır.

Bu kapsamda; bölgede faaliyet gösteren maden işletmelerine alınması gereken önlemler hususunda gerekli uyarılar yapılmıştır. Hükümden de anlaşılacağı üzere ruhsat süre bitimine kadar çalışabileceği ve süre bitiminden sonra doğaya yeniden kazandırılarak terk edileceği belirtilmiştir. Bununla ilgili gerekli denetimler Diyarbakır Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğümüzce yapılmaktadır.

4) Bahse konu alanda yer alan ve madencilik faaliyetleri yürütmekte olan tesislerin denetimleri ani, planlı ve şikâyete bağlı olarak Bakanlığımız (Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü) ile Diyarbakır Valiliği (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü) tarafından gerçekleştirilmektedir.

5) Batman İli sınırları içerisinde ham petrol üretimi sahasında ve organize sanayi bölgesinde faaliyet gösteren tesislerde oluşan atıkların bertarafı konusunda mer'i mevzuat kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirip getirmedikleri İl Müdürlüğümüzce yerinde yapılan incelemeler denetlenmektedir. Söz konusu belirtilen tarihten öncesinde ve sonrasında, ilgili tesis ve işletmelere Batman Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğümüz tarafından ani, planlı ve şikâyet bazlı olarak denetimler gerçekleştirilmektedir. Ayrıca, Batman Organize Sanayi Bölgesi'nde evsel ve endüstriyel atıksu arıtma tesisi faaliyette olup arıtma tesisinde kurulu olan SAİS (Sürekli Atıksu İzleme Sistemi) sistemi ile çıkış suyundan otomatik numune alma cihazı sayesinde alınan numune analiz edilerek ölçüm sonuçları periyodik ve gerçek zamanlı olarak Bakanlığımız merkezi veri tabanına aktarılmaktadır.

Diğer taraftan, Bakanlığımızca e-denetim sistemi verilerine göre, Batman İlinde son iki yılda su konulu 41 çevre denetimi gerçekleştirilmiştir.

6) Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'nin 51'nci maddesinde "*Atıksu arıtma tesisi mevcut olan, atıksu altyapı tesisi yönetimlerine ait kanalizasyon sistemlerine her türlü atıksu deşarjı ve denetiminde ilgili atıksu altyapı tesisi yönetimleri mevzuatlarında belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde yetkilidir.*" hükmü gereği Batman İli Merkez ilçesinde atıksu altyapı tesisi yönetimi Batman Belediyesi Başkanlığına aittir. Batman İli Merkez İlçesinde, arıtma ile sonlanan atıksuların kanalizasyona deşarj edilmeden önce taşıması gereken kalite şartlarını ve kriterlerini içeren Bağlantı Kalite Kontrol İzni Belgesi (Kanal Bağlantı İzni) kapsamında kontrol ve denetim Batman Belediye Başkanlığı tarafından yapılmaktadır.

7) Bakanlığımızca, su kaynaklarının sürdürülebilir yönetimi ve iklim değişikliğine uyumun desteklenmesi amacıyla, atıksuların alternatif bir su kaynağı olarak değerlendirilmesi ve döngüsel ekonomi ilkeleri doğrultusunda arıtılmış atıksuların yeniden kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda, Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliğinde 17/12/2022 tarihli ve 32046 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan değişiklik ile büyükşehir belediyeleri ve il belediyelerine, kentsel atıksu arıtma tesislerinde arıtılan toplam atıksuyun en az %10'unun tarımsal sulama, rekreasyonel, endüstriyel, çevresel ve diğer alanlarda yeniden kullanımına yönelik yatırımlarını belirlenen süreler içerisinde tamamlamaları yükümlülüğü getirilmiştir. Ayrıca, Bakanlığımızca belediyeler tarafından hazırlanan arıtılmış atıksuların yeniden kullanımına ilişkin fizibilite raporları değerlendirilerek onaylanmaktadır. Bu çalışmalar, alternatif su kaynaklarının kullanımını artırarak su kaynakları üzerindeki baskının azaltılmasına ve iklim değişikliğine uyum kapasitesinin güçlendirilmesine katkı sağlamaktadır.

8) Yeraltı sularının aşırı kullanımı ve korunması ile ilgili çalışmalar Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmekte olup; Bakanlığımız görev ve yetki alanında yer almamaktadır. Ancak, İl Müdürlüklerimizce yapılan denetimlerde tesis yeraltı suyunu kullanıyorsa, DSİ tarafından verilen "Yeraltı Suyu Kullanma Belgesi" sorgulanmaktadır.

9,10) Dicle Nehri ve bağlı baraj göllerinde gerçekleştirilen yüzeysel su kalite izleme çalışmaları, ilgili mevzuat kapsamında Tarım ve Orman Bakanlığı'nın görev, yetki ve sorumluluğunda yürütülmektedir.